

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

¹Національний університет «Чернігівська політехніка»

***Анотація.** Розглянуто сутність кредитного потенціалу банку та описано особливості його формування в межах конкретної банківської установи. Це здійснено на основі детального аналізу наукових підходів до розуміння змісту такої категорії, виокремлення її змістовних характерних рис.*

***Ключові слова:** потенціал; кредитний потенціал; банківська установа; кредитний потенціал банківської установи.*

THEORETICAL ASPECTS OF THE RESEARCH OF THE ESSENCE OF THE BANK'S CREDIT POTENTIAL

***Abstract.** The essence of the bank's credit potential is considered and the features of its formation within a specific banking institution are described. This is done on the basis of a detailed analysis of scientific approaches to understanding the content of such a category, identifying its substantive characteristics.*

***Keywords:** potential; credit potential; banking institution; credit potential of the banking institution.*

Банківські установи відіграють одну з ключових ролей у розвитку фінансової системи будь-якої розвинутої країни. Займають вони і своє ключове місце у функціонуванні національної економіки. Ці установи є об'єктивно необхідними для сучасного розвитку економічних відносин, а тому їх діяльність є важливою для інших економічних суб'єктів. Комерційні банки мають змогу створювати інвестиційні, кредитні ресурси, надаючи їх у розпорядження своїм клієнтам, стимулюючи їхній розвиток і забезпечуючи надходження власних доходів. Державні інститути приділяють вагомому увагу розвитку банків, оскільки вони відіграють ключову роль в економічному розвитку і є важливими для підтримки стабільності такого розвитку, надійності функціонування фінансової системи. Саме це актуалізує питання поглиблення теоретичних положень функціонування цих установ, зокрема у напрямку здійснення ними власної кредитної діяльності.

Беззаперечно кредитна діяльність є важливим напрямком діяльності комерційних банків у всьому світі, а кредитування – однією з базових послуг цих установ. Наявність ресурсів у них для видачі позик завжди позитивно впливає на розвиток і національної економіки, оскільки вони залучаються суб'єктами господарювання для підвищення темпів власного розвитку. Розглянемо детальніше сутність кредитного потенціалу банків та особливості його формування в межах банківської установи та загалом в межах фінансової системи держави.

Представимо підходи до розгляду сутності категорії «кредитний потенціал банку», а саме:

1) кредитний потенціал банку – сума, на яку конкретний комерційний банк може збільшити (без ризику для себе) видачу кредитів юридичним і фізичним особам чи придбати у них цінні папери [1];

2) кредитний потенціал банку – стратегічні засади формування кредитних ресурсів комерційного банку з метою їх спрямування у високодохідні кредитні операції, у той час як термін «кредитні ресурси» відображає кошти, що фактично перебувають у розпорядженні банківської; сукупність грошових засобів, запасів і джерел формування коштів, що є у наявності комерційного банку (чи можуть бути мобілізовані), з метою використання для забезпечення кредитної діяльності [2, с. 157];

3) кредитний потенціал банку – економічно обґрунтовані межі використання мобілізованих у банку джерел грошових коштів для надання кредиту і здійснення інших операцій, а з іншого – кредитний потенціал банку відображає величину мобілізованих у банку коштів за мінусом загального резерву ліквідності [3];

4) кредитний потенціал банку – сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, мобілізованих і використовуваних банком для максимізації економічного ефекту від здійснення кредитної діяльності [6, с. 191].

Детальний розгляд окреслених підходів до розуміння сутності категорії «кредитний потенціал банку» дозволяє констатувати, що кредитний потенціал банку – це обсяг власних, запозичених і залучених ресурсів банківської установи, які вона може спрямувати для надання кредитних послуг різним типам економічних суб'єктів за умови дотримання норм чинного законодавства, забезпечення ефективності роботи й максимізації прибутку.

Враховуючи представлений авторський підхід до розгляду сутності «кредитного потенціалу банку», можемо стверджувати, що такий потенціал:

- пов'язаний зі здійсненням банками активних операцій, включаючи кредитування економічних суб'єктів;

- визначається здатністю банківських установ використовувати власні, залучені, запозичені ресурси для здійснення кредитних операцій;

- формується з урахуванням чинних законодавчих вимог до здійснення кредитної діяльності, встановлених нормативів, які стосуються різних напрямків функціонування банківської установи;

- може бути визначений як сукупність фінансових ресурсів, які на певний момент ще не є у розпорядженні банківської установи, проте можуть нею бути залучені через активізацію кредитної діяльності, зміну кон'юнктури на ринку кредитних послуг;

- формується та змінюється у результаті як внутрішніх чинників (зміна моделі розвитку банківської установи, перегляд стратегії розвитку та ін.), так і зовнішніх факторів (зміни монетарної політики держави, зміна кон'юнктури на ринку кредитних послуг, наявність більш прибуткових фінансових інструментів та ін.);

- є частиною економічного і фінансового потенціалів комерційного банку і відіграє ключову роль у забезпеченні його стабільного функціонування, формування необхідного рівня фінансової стійкості [4; 5].

Формування кредитного потенціалу банківської установи є складним завданням, вирішення якого вимагає злагоджених зусиль державних органів влади, банківських установ. Таке формування відбувається відповідно до діючої монетарної політики держави, використання методів та інструментів якої і дозволяє центральному банку стимулювати кредитну діяльність комерційних банків, або навпаки – впливати на зменшення кредитної активності цих суб'єктів господарювання. У будь-якому випадку банківські установи повинні мати можливості здійснювати кредитну діяльність, задовольняти попит економічних суб'єктів на кредитні ресурси, отримувати власні доходи і мати зацікавленість у здійсненні такого виду діяльності.

Складність формування кредитного потенціалу банківських установ також пов'язана з тим, що кредитна діяльність є високоризиковим видом надання фінансових послуг, а тому банківські установи намагаються досить зважено й обережно надавати позики економічним суб'єктам, особливо суб'єктам підприємницької діяльності, кредитування яких пов'язане із підвищеними ризиками неповернення позик. Це також підтверджують факти виникнення економічних фінансових криз у світовій економіці, які виникали досить часто саме на ринку кредитних послуг, і саме через непередбачену й досить агресивну політику банківських установ щодо кредитування економічних суб'єктів, навіть у тих випадках, коли спроможність таких суб'єктів виконувати власні зобов'язання перед банком була досить низькою.

Формування кредитного потенціалу є важливим для економічного розвитку країни і банківські установи зацікавлені у здійсненні кредитної діяльності, враховуючи, що така діяльність дозволяє їм отримувати найбільші доходи й забезпечити власний стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Кредитні операції вимагають пошуку та акумулювання банківськими установами фінансових ресурсів для формування їхньої ресурсної бази. Відповідно ці установи приділяють цьому напрямку також значну увагу. Наявність ресурсного потенціалу в банківській установі визначає її кредитні, інвестиційні можливості.

Відповідно формування кредитного потенціалу банку визначається не лише можливостями банку створювати позиковий капітал, залучаючи кошти своїх клієнтів, але і здатністю фінансової системи продукувати такі ресурси для фінансових установ. В цьому випадку актуальними стають вже питання державного регулювання економіки, соціальної сфери. Для формування таких ресурсів також активно сьогодні використовують можливості монетарної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік // Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 58-64.
2. . Гладинець Н. Ю. Кредитний потенціал банку та його значення у забезпеченні розширення кредитної діяльності [Електронний ресурс] / Н. Ю. Гладинець // Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Економіка. – 2006. – Вип. 19. – С. 155-161. – Режим доступу: <http://surl.li/cjllcs>
3. Дмитренко М. Г. Кредитування і контроль: навч.-метод. посіб. (у схемах і коментарях) / М. Г. Дмитренко, В. С. Потлатюк. – Київ : Кондор, 2009. – 296 с.
4. Дубина М. В. Особливості побудови системи ризик-контролінгу в банківських установах [Електронний ресурс] // М. В. Дубина // Фінансові дослідження. – 2019. – № 2 (7). – Режим доступу: <http://surl.li/qyeahb>.
5. Дубина М. В. Теоретичні аспекти функціонування системи банківського іпотечного кредитування фізичних осіб / М. В. Дубина, Н. О. Разгуліна // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2018. – № 4 (16). – С. 176-187. DOI: 10.25140/2411-5215-2018-4(16)-176-187.
6. Портна О. В. Фінансовий потенціал України : проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / О. В. Портна // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 205-208. – Режим доступу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2012-4_0-pages-205_208.pdf.

Волок Руслан Валерійович, аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, e-mail: volokruslan68@gmail.com

Ruslan Volok – PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, e-mail: volokruslan68@gmail.com

Тарасенко Артем Валерійович, докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, e-mail: avtarasenko88@gmail.com

Artem Tarasenko – Doctoral Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, e-mail: avtarasenko88@gmail.com